

Bizonyság a szeretet erejére

*Iktatási beszéd (Jn 15,9–14)**

■ RÉZ-NAGY ZOLTÁN

Kedves Gyülekezet!

Vannak közülünk most itt olyanok, akik még soha nem voltak lelkésziktatáson. Maga a szó is némi-
leg elbizonytalanító lehet: iktatás.

Ma megkérdezték tőled, mialatt húztad a cipődet: „Hova mész?” Mire te: „Iktatásra!” – „Mi? Nem tudtál volna ennél jobb vasárnapi programot találni magadnak?”

A hivatalos leveleket iktatják, a könyvtárosok az új könyvet beiktatják az állományba, de hogy egy embert is lehet iktatni? Ellátnak egy számmal, kilyuggatnak, és lefűznek egy mappába... Gyorsan hagyjuk is el ezeket a nem túl fényes kilátásokat.

Inkább nézzünk most körül. Mert amit látunk, az nem a rideg, személytelen jogi intézkedés világát idézi.

Mikor volt ilyen érzésed, mint most, ha körül nézel?

Esküvőn. Ott ülsz, nézed a vendégsereget, és azon gondolkodsz, hogy azok az ismeretlenek, akiket látsz, vajon kihez tartoznak. A jelenlévők egy jó részét nem ismered, és talán nem is fogod többé látni.

Olyanok is vannak itt, akik először járnak ebben a templomban. Mikor először voltam itt, az jutott eszembe, hogy olyan, mint Ország Lili egyik-másik festménye. Ez nem egy könnyen érthető templom. De szerintem ilyen illik egy nem könnyen érthető egyházhhoz, egy megint csak nem könnyen érthető gyülekezethez, egy nem könnyen érthető lelkészlelődhöz – és én sem vagyok könnyen érthető.

És mindehhez még hozzájön ebből a nem könnyen érthető könyvből, a Bibliából egy nem könnyen érthető alapige. Amikor megkérdeztétek, hogy az iktatáson mi lesz az alapigém, akkor könnyedén rávágtam, hogy ez legyen az.

Aztán elgondolkodtam azon, hogy jó ötlet-e, hogy egy új kezdet, egy iktatás alkalmával egy búcsúbeszéd részlete hangzik el. Végül is mi következik ebből? Az, hogy jól tesszük, ha már most tekintettel vagyunk a valamikor bekövetkező búcsúzásra is. Vagy legalábbis arra, hogy nem fog örökké tartani, ahogy semmi sem tart örökké. Hogy időkorlátok közé vagyunk szorítva.

Sokszor azon múlik a minőség és a koncentrált tartalom, hogy mennyire vagyunk tisztában az idő szorításával.

Apósom nagy gyűjtőgető, mint az *Üvegtigris*ben Róka, csak nem árusítja a gyűjteményét; azt

* Elhangzott a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség templomában Réz-Nagy Zoltán parókus lelkészi beiktatásán 2023. október 8-án.

is mondhatnánk, ezeremester, de ez nem azt jelenti, hogy mindent, amit szétszed, utána össze is tud rakni. Hazavisz egy tárgyat, amit talált, gondolván, jó lesz majd valamire. Anyósom meglátja, hogy már megint hozott haza valamit, nem állja meg, hogy ne mondja neki: „Minek hoztad ezt, azt hiszed, örökké fogsz élni?”

Az idő szorításától nem szabadulhatunk. De következik ebből a halandóságból valami, amit egyfajta nyereségként is megfogalmazhatunk, ahogy azt a *Berlin fölött az ég* című Wim Wenders-film forgatókönyvírója, Peter Handke fogalmazta meg: „Most már tudom, amit egy angyal sem tud.”

És ez a tudás teszi lehetővé, hogy a lényeket keressük, hogy a lényeket megtaláljuk, hogy tudjunk szelektálni a sok-sok minden között, és tudjuk azt mondani: ez most nem fontos annyira, tegyük félre, mert van fontosabb, és amikor már nagyon szorít az idő, akkor már csak a lényeket akarjuk magunknak.

Hamvas Béla volt az, aki arra jutott, hogy ki kell választani száz könyvet, mintegy „kimenteni az ostromlott világból”. Olyan száz könyvet, amelyek alapján az irodalmat újra helyre lehetne állítani. Olyan könyveket, amelyeknek a fordítása minden nyelven már régen meg kellett volna hogy legyen, és e száz mű közül az egyiknek mindig az éjjeliszekrényen kellene lennie, hogy elalvás előtt beleolvassva, az emberi lét igazi tartalmából valamit világosságul magával vigyen az ember az éj sötétjébe.

Száz könyvet kiválasztani, amiben benne van az emberi lét igazi tartalma. Az tud szelektálni, aki mindig tisztában van az idő szorításával.

Ehhez kapcsolódik egy példatörténet egy fiatal királyról, aki apja halála után átvette a királyság irányítását. Mivel jól akarta kormányozni az országot, ezért az ifjú király megkérte országa bölcseit, gyűjtsék össze mindazt, amit érdemes tudni az életről.

A tudósok szorgalmasan munkához láttak, nagyon alapos munkát akartak letenni az asztalra. Negyven év múlva ezer kötetben mutatták be tanulmányaikat. A király ekkor már hatvanéves volt. Megkérte a tudósokat, mert már nem tudta mind az ezer könyvet elolvasni, válasszák ki a legfontosabbakat.

Tíz év elteltével a bölcsek száz kötetbe foglalták az életre vonatkozó meglátásaikat. A király ekkor már hetvenéves volt, és azt mondta: „Ez még mindig túl sok. Hetvenéves koromban már nem tudok száz kötetet tanulmányozni. Csak a legfontosabbakat válasszátok ki közülük!”

A tudósok visszatértek a munkához, és végül egyetlen könyvben összeállították a legfontosabb dolgokat. Ezzel az egy könyvvel elmentek a királyhoz. Csakhogy a király ekkor már haldoklott, és nem volt idő másra, mint arra, hogy egyetlen mondatot mondjanak neki. A legfontosabbat. Így a tudósok végül ezt mondták a halál küszöbén álló királynak: „Az emberek élnek, keresik a boldogságot, szenvednek és meghalnak; és ami fontos és túléli őket, az a szeretet, amit kapnak és adnak.”

János evangéliuma ezzel a mondattal fejeződik be: „*Van sok egyéb is, amit Jézus tett, és ha azt mind megírnák, egytől egyig, úgy vélem: maga a világ sem tudná befogadni a megírt könyveket.*” Kétféleképpen lehet ezt a zárómondatot érteni: vagy úgy, hogy János evangélista valami túlzó állítással akart az ügy fontosságára és jelentőségére még itt a végén ráerősíteni, vagy a végső mondatban rejtette el azt a kulcsot, ami alapján az egész üzenet, az evangélium egészének titka feltárul.

Mit is állít János evangéliuma? Hogy az a sok megírt könyv, ez a feltételezett könyvtár nagyobb, mint a világ.

Azt mondja, hogy a szavak nemcsak a valóság leírására valók, hanem képesek valóságot teremteni, és így utal vissza az evangéliuma kezdőmondatára: „*Kezdetben volt az Ige*”, a Szó. És a Szó, az Ige hordozza a világot, és nem fordítva.

Ennek tudatában kell minden egyes mondatát ízlelgetnünk, és Jézus búcsúját is – most, a startvo-

nalon – a muníciónkká tennünk, mert felmérhetetlen tartalmi gazdagságból csipegetünk magunknak valamit.

A felolvasott alapigében Jézus búcsúzik, és az idő szorítását érezve összefoglalja, mit tart fontosnak.

Először is beszél a szeretet áramlásáról: a Forrástól, Istentől, az Atyától indul, vagy inkább az Atya elindul, hogy átölelje a Fiát – ahogy a tékozló fiú történetében –, ez Jézus egyik legfontosabb tapasztalata. Ez a feltétel nélküli szeretet, amit jó esetben szülőként érzünk gyermekünk iránt. Jézus azt élte meg, hogy őt az Isten nagyon szereti, és ennek kifejeződése a megkeresztelését kísérő evangéliumi mondat: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.*”

A szeretetnek ebbe az általa megélt valóságába akar bevonni másokat is Jézus: akik engednek ennek a hívásnak, azok lettek és lesznek ma és holnap az ő tanítványai. És az a tapasztalat, hogy tényleg vannak, akik akarják, hogy elérje őket ez a felénk áramló szeretet. És ez nem intellektuális kérdés. Nem az ész dönt ebben, hanem hogy megmozdul-e zsigerileg valami. Mint amikor találisz este az utcán egy kóbor macskát, leguggolsz, kinyújtod felé a kezed, és ez a kevés értelemmel bíró lény is döntés előtt áll: akarja-e, hogy elérje őt a szeretet, és a bizalmat választja, vagy inkább a félelmeire hallgat.

És gyakoribb, hogy ezek az alapvetően magányos vadászok a félelem elszeparáltsága helyett a bizalmat, a velünk való közösséget, a társaságunkat választják.

Bizonyosság ez a szeretet erejére. Az egyetemességére, hogy senki nem vonhatja ki magát alóla, de megakaszthatja, és akkor megtörik nála a folyamat, és akkor már az Isten sem tud mit tenni érte.

De nálunk, embereknél is gyakoribb, hogy bennünk is megmozdul zsigerileg ott mélyen valami, és könnyekkel küszködünk, mert feltör belőlünk az érzés, hogy szeretve vagyunk, feltör, mint az élő vizeknek forrása. Miénk lesz az a kényszerítő bőség, hogy megosszuk ezt, és elmondjuk a barátainknak. Igen, a barátainknak, mert ebben tévednek nagyot, akik ismeretlenül boldog-boldogtalant téríteni akarnak: csak annak hiszik el ezt az emberek, aki a barátjuk. Bizalmi, baráti légkör nélkül nem érdemes bizonyosságot tenni. Jézus épp a fordítottját mondja: a bizalmi, baráti légkör maga a bizonyágtétel.

Ezért is beszél itt Jézus a barátságról, és ezért nevezi a tanítványait a barátainak.

Ennek örül Jézus – ez az ő örömeinek teljességre jutása, amikor újabb emberi kapcsolatok, barátságok születnek vagy erősödnek meg.

Ebbe az örömteli folyamatba állít bele Jézus minket, erre az útra hív, és biztat, hogy építsük ezt tovább.

Végül hadd idézzek T. S. Eliot *Sziklák* című versciklusából:

„...bármilyen ha jó volt, ti vagytok annak örökösei.

Mert a jó és rossz cselekedetek egyedül az emberre háramlanak vissza, ha egyedül áll majd a halál túlfelén, De itt a földön tirátok háramlik jó és rossz cselekedeteik következménye azoknak, akik rég elmentek már előttetek.

És mindent, ami rossz, helyrehoztok. ha alázatos bűnbánatban együtt vezekeltok apáitok bűneiért;

És mindazt, mi jó, éppoly áldozatos szívvel kell oltalmaztatok, miként apáitok megszerezték...

Az Egyházat örökkön építeni kell, mert belülről szüntelen omladozik és kívülről ostromolják...”¹

Ámen.

¹ Fordította Ferencz Győző.